

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original article

การพัฒนารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

อัญชนก เสาวรัจ บธ.บ.

กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

วันรับ: 10 ม.ค. 2566

วันแก้ไข: 19 เม.ย. 2566

วันตอบรับ: 29 เม.ย. 2566

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการปฏิบัติงาน และพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการตรวจสอบและประเมินผล รวมทั้งประเมินประสิทธิผลของการปรับเปลี่ยนรูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์ถึงสภาพปัญหาของการปฏิบัติงานการตรวจสอบและประเมินผล และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมินผลความพึงพอใจในประสิทธิผลของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพปัญหาการเข้าตรวจสอบตามแผนการตรวจสอบประจำปี มีการใช้งบประมาณจำนวนมากแต่ได้หน่วยรับตรวจน้อย และ (2) การประเมินตนเอง กรณีการส่งผลประเมินในรูปแบบเอกสารและทาง e-mail มีปัญหาและอุปสรรคคล้ายกัน คือ การรวบรวมเอกสาร การตรวจสอบข้อมูล และการคิดคะแนนยุ่งยากหลายขั้นตอน มีการส่งเอกสารล่าช้า ไม่สามารถตรวจสอบหลักฐานได้ ไม่ค้นหาสาเหตุความเสี่ยง และยังมีปัญหาสถานที่เก็บเอกสารเป็นกระดาษที่มีจำนวนมาก ทำให้การค้นหาเอกสารทำได้ยากและล่าช้า กรณีส่งผลประเมินในรูปแบบ Google form มีการส่งข้อมูลเข้าสู่ระบบสามารถทำได้เพียงครั้งเดียว ทำให้ไม่สามารถจัดส่งข้อมูลเพิ่มเติมได้ในภายหลัง ไม่สามารถตรวจสอบหลักฐานได้ รวมทั้งคะแนนผลการประเมินอาจไม่เป็นตามข้อเท็จจริง และไม่สามารถค้นหาสาเหตุของความเสี่ยง จากสภาพปัญหาสามารถประเมินประสิทธิผลของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการตรวจสอบและประเมินผล พบว่า ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในปีงบประมาณ 2565 ดีกว่า ปีงบประมาณ 2564 และบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีหน่วยงานเข้ารับการตรวจประเมินเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 11.68 และหน่วยงานผ่านเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดที่ 63 เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.74 และผู้ใช้มีความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพ แยกเป็นกลุ่มผู้ใช้ระบบมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.14 และ SD = 0.70) และกลุ่มผู้ตรวจสอบภายในระดับกระทรวงมีความพึงพอใจ ด้านประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.58 และ SD = 0.60)

คำสำคัญ: การควบคุมภายใน; ประสิทธิภาพ; เทคโนโลยีสารสนเทศ; ความพึงพอใจ

บทนำ

ในการบริหารจัดการองค์กรนั้น หน่วยงานต้องให้ความสำคัญกับการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ

พ.ศ. 2561 และแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด⁽¹⁾ เนื่องจากการควบคุมภายในเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ทั้งยังเป็นกลไกที่จะทำให้องค์กรของรัฐ

บรรล่วัตถุประสงค์การควบคุมภายในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงาน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ⁽²⁾ นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันและลดความเสี่ยงจากความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน อีกทั้งเป็นกลไกที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการควบคุม การรายงานผลและการติดตามผล ซึ่งช่วยให้ผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งมีบทบาทในการมีส่วนร่วมกับผู้บริหารในระดับต่างๆ เพื่อหาแนวทาง และวิธีการปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสมทันเหตุการณ์ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ⁽²⁾

การควบคุมภายใน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมการควบคุม เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานที่ส่งผลให้มีการนำการควบคุมภายในมาปฏิบัติทั่วทั้งหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ผู้กำกับดูแลและฝ่ายบริหารจะต้องสร้างบรรยากาศให้ทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญของการควบคุมภายใน รวมทั้งการดำเนินงานที่คาดหวังของผู้กำกับดูแลและฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมการควบคุมดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่จะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในอื่น ๆ (2) การประเมินความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำเพื่อระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงกำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยงนั้น ฝ่ายบริหารควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก และภารกิจภายในทั้งหมดที่มีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ (3) กิจกรรมการควบคุม เป็นการปฏิบัติที่กำหนดไว้ในนโยบายและกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้มั่นใจว่า การปฏิบัติตามคำสั่งการของฝ่ายบริหารจะลดหรือควบคุมความเสี่ยงให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ กิจกรรมการควบคุมควรได้รับการนำไปปฏิบัติที่ทุกระดับของหน่วยงานของรัฐ ในกระบวนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน (4) สารสนเทศและการสื่อสาร สารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานของรัฐที่จะช่วยให้มีการดำเนินการตาม

การควบคุมภายในที่กำหนดเพื่อสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ การสื่อสารเกิดขึ้นได้ทั้งจากภายในและภายนอก และเป็นช่องทางเพื่อให้ทราบถึงสารสนเทศที่สำคัญในการควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ การสื่อสารจะช่วยให้บุคลากรในหน่วยงานมีความเข้าใจถึงความรับผิดชอบและความสำคัญของการควบคุมภายในที่มีต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ และ (5) กิจกรรมการติดตามผล เป็นการประเมินผลระหว่างการปฏิบัติงาน การประเมินผลเป็นรายครั้ง หรือเป็นการประเมินผลทั้งสองวิธีร่วมกัน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติตามหลักการในแต่ละองค์ประกอบของการควบคุมภายในทั้ง 5 องค์ประกอบ กรณีที่มีผลการประเมินการควบคุมภายในจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐ ให้รายงานต่อฝ่ายบริหาร และผู้กำกับดูแลอย่างทันเวลา⁽²⁾

ดังได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการควบคุมภายในเป็นส่วนประกอบที่แทรกอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติของหน่วยงานของรัฐ เป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง มิใช่เป็นผลสุดท้ายของการกระทำที่เกิดขึ้นได้โดยบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ โดยผู้กำกับดูแล ฝ่ายบริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ตรวจสอบภายในเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการทำให้มีการควบคุมภายในเกิดขึ้น ซึ่งไม่ใช่เพียงการกำหนดนโยบาย ระบบงานคู่มือการปฏิบัติงานและแบบฟอร์มดำเนินงานเท่านั้น หากแต่ต้องมีการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้⁽²⁾ แม้ว่าหน่วยงานจะจัดวางระบบการควบคุมภายในไว้ดีอยู่แล้วก็ตาม แต่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของมาตรฐานการควบคุมต่างๆ ที่กำหนดไว้อาจแปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลาอันเนื่องมาจากความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น การเปลี่ยนแปลงคณะผู้บริหารระดับสูง การเปลี่ยนนโยบายการบริหาร วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกระบวนการปฏิบัติงาน หรือการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ สภาพการณ์การแข่งขัน และพัฒนาการด้านเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อ

การดำเนินงานและระบบการควบคุมภายในขององค์กร ซึ่งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาจทำให้วิธีการควบคุมภายในหรือการตอบสนองความเสี่ยงที่เคยใช้ได้ผลดีในระยะที่ผ่านมาอาจถูกละเลยหรือใช้ไม่ได้ผลต่อไป⁽³⁾ จากข้อมูลรายงานผลตัวชี้วัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 ร้อยละของส่วนราชการและหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน พบว่า จำนวนส่วนราชการและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่ได้รับการตรวจสอบและผ่านเกณฑ์การประเมิน ตั้งแต่ร้อยละ 80.00 หรือ 4 คะแนนขึ้นไป จากรายงานผลการประเมินของผู้ตรวจสอบภายในประจำหน่วยงานและการประเมินตนเองของหน่วยรับตรวจประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 หน่วยรับตรวจจำนวน 982 แห่ง ได้รับข้อมูลการประเมินผลทั้งสิ้น จำนวน 465 แห่ง ผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน 383 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.37 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 หน่วยรับตรวจจำนวน 984 แห่ง ได้รับข้อมูลการประเมินผลทั้งสิ้น จำนวน 779 แห่ง ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 654 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 83.95 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 หน่วยรับตรวจจำนวน 986 แห่ง ได้รับข้อมูลการประเมินผลทั้งสิ้น จำนวน 862 แห่ง ผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน 762 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 88.40 และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ตรวจสอบภายใน กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (กตส.) ได้สอบถามผู้รับผิดชอบในการจัดวางระบบการควบคุมภายในถึงปัญหาอุปสรรคของหน่วยรับตรวจเพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับหน่วยรับตรวจ พบว่า สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากบุคลากรจำนวนมากขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดวางระบบการควบคุมภายในตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 และแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ส่งผลให้หน่วยงานดังกล่าวขาดระบบการควบคุมภายในที่ดีซึ่งอาจก่อให้เกิดการทุจริตขึ้นใน

หน่วยงานได้⁽²⁾

ดังนั้น จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการสำรวจเบื้องต้นถึงปัญหาและอุปสรรคของหน่วยรับตรวจในการประเมินผลระบบการควบคุมภายใน ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน จึงได้สนใจที่จะพัฒนารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขขึ้น เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลระบบการควบคุมภายใน มีรูปแบบและแนวทางที่ชัดเจนเกิดการปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันส่งผลดีต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารองค์กร โดยแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 ซึ่งกลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง นำแนวคิดการพัฒนารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน มาพัฒนาเป็นระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการตรวจสอบและประเมินผลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยระบบสารสนเทศดังกล่าว แบ่งการใช้งานเป็น 3 ระบบ คือ (1) ระบบการบันทึกข้อมูลและแนบเอกสารประกอบการประเมินของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (2) ระบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในของผู้ตรวจสอบภายใน และ (3) ระบบรายงานสำหรับผู้บริหาร ซึ่งรูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในที่เป็นระบบชัดเจน มีรูปแบบและแนวทางที่เป็นมาตรฐานเดียวกันจะช่วยให้การประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดวางระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานได้อย่างถูกต้อง ป้องกันและลดความเสี่ยง รวมทั้งข้อผิดพลาดจากขั้นตอนการปฏิบัติงาน

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการปฏิบัติงานการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวง-สาธารณสุข รวมทั้งประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

วิธีการศึกษา

การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวง-สาธารณสุข โดยใช้วิธีการศึกษาแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาสภาพปัญหาของการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นการเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นและต้องการในการพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบ และประเมินผลระบบการควบคุมภายใน แบ่งเป็น 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การศึกษาทฤษฎี ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และประมวลผลการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน จากผลการตรวจสอบปีงบประมาณ พ.ศ.2563 - 2564 ชั้นที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน ในด้านของรูปแบบหรือขั้นตอนการดำเนินการ บุคลากรผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และสิ่งสนับสนุนการประมวลผลการสนทนากลุ่มสภาพการดำเนินงานด้านการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน โดยใช้กรอบ SWOT Analysis นำผลการประมวลมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานการตรวจสอบภายในตามระเบียบกระทรวงการคลัง เพื่อหาช่องว่างการดำเนินงานการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานส่วนกลางและส่วน

ภูมิภาค ชั้นที่ 3 วิเคราะห์ผลการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน เป็นการนำ ผลการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และ 2564 ในชั้นที่ 1 และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในชั้นที่ 2 มาวิเคราะห์ผลการดำเนินการ ปัญหา และอุปสรรค และชั้นที่ 4 การกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ระยะที่ 2 การพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน

การพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวง-สาธารณสุข เพื่อใช้สำหรับผู้ตรวจสอบภายใน กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง และผู้บันทึกและแนบเอกสารประกอบการประเมินของหน่วยงานในส่วนกลางและหน่วยงานส่วนภูมิภาค โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลดขั้นตอนการตรวจสอบและรายงานผล แบ่งเป็น 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การพัฒนาระบบ เป็นการพัฒนาระบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบและรายงานผล ชั้นที่ 2 การตรวจสอบระบบเป็นการตรวจสอบและประเมินผลตรวจสอบความถูกต้องของระบบงานที่พัฒนาครอบคลุมความถูกต้องของระบบและคู่มือการใช้งาน ชั้นที่ 3 การปรับปรุงระบบ เป็นการนำผลตรวจสอบและประเมินผลการตรวจสอบความถูกต้องของระบบงานที่พัฒนา ไปดำเนินการแก้ไข พร้อมเผยแพร่โดยจัดประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง และชั้นที่ 4 นำระบบไปใช้ เป็นการนำระบบที่พัฒนาด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ พร้อมเผยแพร่โดยจัดประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน

เป็นการประเมินผลรูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในโดยใช้วิธีการเก็บ

ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการ แบ่งการประเมินเป็นดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผลของการพัฒนารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยพิจารณาการบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่ 63 ได้แก่ ร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเทียบกับหน่วยงานที่ส่งรายงานเพื่อประเมิน และร้อยละของหน่วยงานผ่านเกณฑ์การประเมินที่เพิ่มขึ้น เทียบก่อนใช้ระบบ (ปีประมาณ พ.ศ. 2564) กับปีที่ใช้รูปแบบที่พัฒนาใหม่ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565)

2. การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบผู้ศึกษาวิจัยพัฒนาขึ้น โดยกำหนดให้ประชากรคือ กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง จำนวน 9 คน และผู้บันทึก และแนบเอกสารประกอบการประเมินของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รวมทั้งสิ้นจำนวน 986 หน่วยงานซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการใช้งานโปรแกรม กรอกข้อมูลการประเมินความพึงพอใจผ่าน Google form และสุ่มตัวอย่างประชากร

3. การประเมินการบรรลุเป้าหมายการพัฒนารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ผลการศึกษา

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1. ผลการศึกษาการปฏิบัติการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในของส่วนราชการและระดับหน่วยงาน เปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 กับ พ.ศ. 2564 พบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวนหน่วยงานทั้งหมด 982 หน่วยงาน มีหน่วยงานที่ส่งรายงานเพื่อประเมินผล จำนวน 519 หน่วยงาน ผ่านเกณฑ์การประเมิน 433 หน่วยงาน ไม่ผ่าน 86 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 83.43 ของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเทียบกับหน่วยงานทั้งหมดที่ส่งรายงานและร้อยละ 44.09 เทียบกับหน่วยงานทั้งหมด โดยเป็นหน่วยงานระดับ

ส่วนราชการทั้งหมด 9 หน่วยงาน และส่งรายงานเพื่อประเมินผลทั้ง 9 หน่วยงาน มีหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 8 หน่วยงาน (ร้อยละ 88.89) สำหรับระดับหน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักงานเขตสุขภาพ 12 เขต มีจำนวนหน่วยงานทั้งหมด 973 หน่วยงาน มีหน่วยงานที่ส่งรายงานเพื่อประเมินผล จำนวน 510 หน่วย ผ่านเกณฑ์การประเมิน 425 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเทียบกับหน่วยงานที่ส่งรายงาน และร้อยละ 43.68 ของหน่วยงานทั้งหมด โดยสำนักงานเขตสุขภาพที่ผ่านเกณฑ์การประเมินสูงสุดคือ สำนักงานเขตสุขภาพที่ 12 คิดเป็นร้อยละ 72.94 และ 95.38 ตามลำดับ สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีหน่วยงานที่ส่งรายงานเพื่อประเมินผล จำนวน 779 หน่วยงาน จากจำนวนหน่วยงานทั้งสิ้น 986 หน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานได้ส่งรายงานเพื่อประเมินเพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 260 หน่วยงาน และพบว่า มีหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งสิ้น 654 หน่วยงาน ไม่ผ่าน 125 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 83.95 เทียบกับหน่วยงานทั้งหมดที่ส่งรายงาน และร้อยละ 64.33 ของหน่วยงานทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ร้อยละ 22.63 โดยเป็นหน่วยงานตามระดับส่วนราชการจำนวนทั้งหมด 9 หน่วยงาน และส่งรายงานเพื่อประเมินผลทั้ง 9 หน่วยงาน และผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 9 หน่วยงาน (ร้อยละ 100.00) สำหรับระดับหน่วยงาน มีหน่วยงานที่ส่งรายงานเพื่อประเมินผล จำนวน 770 หน่วย จากหน่วยงานทั้งสิ้น 977 หน่วยงาน ผ่านเกณฑ์การประเมิน 645 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 83.76 เทียบกับหน่วยงานที่ส่งรายงาน และร้อยละ 66.02 ของระดับหน่วยงานทั้งหมด โดยสำนักงานเขตสุขภาพผ่านเกณฑ์การประเมินสูงสุด ทั้งการเทียบกับหน่วยงานทั้งหมด และเทียบกับหน่วยงานที่ส่งรายงานคือ สำนักงานเขตสุขภาพที่ 9 คิดเป็นร้อยละ 96.77 และ 98.90 ตามลำดับ

สำหรับระดับหน่วยงานพบว่าในปี 2563 มีหน่วยงานทั้งหมด 973 หน่วยงาน ประกอบด้วยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) จำนวน 76 หน่วยงาน โรง-

พยาบาลศูนย์ จำนวน 35 หน่วยงาน โรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 93 หน่วยงาน และโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 769 หน่วยงาน มีหน่วยงานที่ส่งรายงาน จำนวน 48, 15, 44 และ 103 หน่วยงาน ตามลำดับ มีหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 42, 12, 38 และ 333 หน่วยงาน ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 87.50, 80.00, 86.36 และ 82.63 ตามลำดับ และคิดเป็นร้อยละ 55.26, 34.29, 40.86 และ 43.30 ของหน่วยงานทั้งหมด ตามลำดับ โดยหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินสูงสุด คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) คิดเป็นร้อยละ 87.50 และ 55.26 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีส่วนราชการ 9 หน่วยงาน ระดับหน่วยงานทั้งสิ้น 975 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น 984 หน่วยงาน และหน่วยงานที่ส่งรายงานเพื่อประเมินผล จำนวน 779 หน่วยงาน เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 260 หน่วยงาน และพบว่า มีหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งสิ้น 654 หน่วยงาน ไม่ผ่าน 125 หน่วยงาน โดยเป็นส่วนราชการทั้งหมด 9 หน่วยงาน และผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 9 หน่วยงาน (ร้อยละ 100.00) สำหรับระดับหน่วยงาน มีหน่วยงานทั้งหมด 975 หน่วยงาน ประกอบด้วยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) จำนวน 76 หน่วยงาน โรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 34 หน่วยงาน โรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 87 หน่วยงาน และโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 778 หน่วยงาน โดยมีหน่วยงานที่ส่งรายงาน จำนวน 65, 26, 73 และ 606 หน่วยงาน ตามลำดับ ซึ่งหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีจำนวน 56, 21, 57 และ 511 หน่วยงาน ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 86.15, 80.77, 78.08 และ 84.32 ตามลำดับ และร้อยละ 73.68, 61.76, 65.52 และ 65.68 ของระดับหน่วยงานทั้งหมด โดยหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินสูงสุด คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) (ร้อยละ 86.15 และ 73.68 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังพบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ระดับหน่วยงานมีการส่งรายงานเพื่อประเมินผลเพิ่มขึ้นถึง 260 หน่วยงาน เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ร้อยละ 50.1 โดยเฉพาะ

โรงพยาบาลชุมชนและโรงพยาบาลทั่วไป มีหน่วยงานที่ส่งรายงานเพื่อประเมินผลเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 203 และ 29 หน่วยงาน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง มีการดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในได้ครอบคลุมหน่วยงานเพิ่มขึ้น

การพิจารณาถึงรูปแบบการตรวจสอบและประเมินผล การตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน ทั้งนี้เพื่อหารูปแบบการตรวจสอบและประเมินระบบควบคุมภายในของส่วนราชการและหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนด โดยสรุปผลวิเคราะห์ การตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในของส่วนราชการและหน่วยงานในสังกัดกระทรวง-สาธารณสุข ที่จำแนกตามสำนักงานเขตสุขภาพ 12 เขต และจำแนกตามระดับหน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักงาน-สาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน พบว่าการประเมินด้วยรูปแบบการประเมินตนเองผ่านระบบและส่งผลทาง Google form เป็นรูปแบบที่ใช้มากที่สุด และทำให้กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถได้รับรายงานผลการประเมินเพิ่มขึ้น รวมทั้งร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดที่ 63 ด้วยรูปแบบนี้สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 75.00 และสูงกว่าการประเมินด้วยรูปแบบอื่น อย่างไรก็ตาม พบปัญหาบางประการในการประเมินด้วยรูปแบบตนเองผ่านระบบ กล่าวคือ อาทิ ค่าผลประเมินที่ได้รับค่อนข้างสูงกว่าการเข้าตรวจสอบจากกลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง ซึ่งสาเหตุอาจมาจากผู้ประเมินขาดความรู้และทักษะการให้คะแนน ดังนั้นเพื่อให้ได้มั่นใจถึงการประเมินตนเองว่าถูกต้อง ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่อย่างไร ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้รับผิดชอบบันทึกผลประเมิน และผู้ตรวจสอบภายในถึงปัญหาและอุปสรรคจากการตรวจสอบในแต่ละรูปแบบ (ตารางที่ 1) เพื่อปรับปรุงการ

ตารางที่ 1 ผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในรูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2564

รูปแบบการตรวจสอบและประเมินผล	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากผู้บันทึกข้อมูลของหน่วยรับตรวจ	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากผู้ตรวจสอบภายใน
1. การเข้าตรวจสอบตามแผนการตรวจสอบประจำปี ของกลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	ต้องเลื่อนแผนงานอื่นออกไป เพื่อต้องคอยรอการตรวจสอบและสัมภาษณ์จากผู้ตรวจสอบภายใน	<ul style="list-style-type: none"> • ต้องเตรียมเอกสารหนังสือแจ้งติดต่อประสานงานในการเดินทางเข้าตรวจสอบภาคสนาม • ใช้งบประมาณในการลงตรวจในพื้นที่จำนวนมาก แต่ได้หน่วยรับตรวจที่ได้รับการตรวจสอบจำนวนน้อย ไม่คุ้มค่า
2. ระบบประเมินตนเองและส่งผลประเมินในรูปแบบเอกสาร	ต้องรวบรวมเอกสารและตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น รวมถึงคิดคะแนนสรุปรายหน่วยและรายจังหวัดยุ่งยากหลายขั้นตอน จึงมากรอกข้อมูลในภาพรวมแต่ละแห่งได้ บางครั้งกรอกข้อมูลหรือคำนวณคะแนนไม่ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> • การประเมินตนเองจะไม่สามารถตรวจสอบหลักฐานได้ และคะแนนผลการประเมินอาจไม่เป็นตามข้อเท็จจริง และไม่สามารถค้นหาสาเหตุของความเสียหาย ผลกระทบและข้อเสนอแนะกับผู้ปฏิบัติงานได้ตัวต่อตัว ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมในแต่ละปีได้ • หนังสือส่งมาล่าช้า และบางแห่งไม่ได้จัดส่งให้เนื่องจากไม่เชื่อมั่นว่าจะทำให้ระบบการควบคุมมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพได้อย่างไร • เอกสารเป็นกระดาษมีจำนวนหลายหน่วยงานไม่มีพื้นที่ในการจัดเก็บเอกสารอย่างเพียงพอ • การสืบค้นหาเอกสารที่จัดเก็บไปแล้วทำได้ยากและล่าช้า
3. ระบบประเมินตนเองและส่งผลประเมินทาง e-mail	ต้องรวบรวมเอกสารและตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น รวมถึงคิดคะแนนสรุปรายหน่วยและรายจังหวัดยุ่งยากหลายขั้นตอน จึงมากรอกข้อมูลในภาพรวมแต่ละแห่งได้ บางครั้งกรอกข้อมูลหรือคำนวณคะแนนไม่ถูกต้อง	การประเมินตนเองจะไม่สามารถตรวจสอบหลักฐานได้ และคะแนนผลการประเมินอาจไม่เป็นตามข้อเท็จจริง และไม่สามารถค้นหาสาเหตุของความเสียหาย ผลกระทบและข้อเสนอแนะกับผู้ปฏิบัติงานได้ตัวต่อตัว ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมในแต่ละปีได้
4. ระบบประเมินตนเองและส่งผลประเมินในรูปแบบ Google form	<ul style="list-style-type: none"> • การส่งข้อมูลเข้าระบบสามารถทำได้เพียงครั้งเดียว ทำให้ไม่สามารถเพิ่มเติมข้อมูลในกรณีที่ทำเอกสารได้ในภายหลัง • ไม่สามารถเรียกดูเอกสารที่ส่งไปก่อนหน้านี้ได้ • ไม่มีระบบแสดงผลคะแนนประเมินรายข้อ 	<ul style="list-style-type: none"> • การประเมินตนเองจะไม่สามารถตรวจสอบหลักฐานได้ และคะแนนผลการประเมินอาจไม่เป็นตามข้อเท็จจริง และไม่สามารถค้นหาสาเหตุของความเสียหาย ผลกระทบและข้อเสนอแนะกับผู้ปฏิบัติงานได้ตัวต่อตัว ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมในแต่ละปีได้
5. ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> • ระยะเวลาในการสรุปเอกสารและคะแนนผลประเมินตนเองและส่งให้จังหวัดต้องใช้เวลาหลายวัน • ไม่ได้รับคำแนะนำจากผู้ตรวจสอบภายใน ทำให้ไม่ทราบว่าต้องดำเนินการอย่างไรให้ถูกต้อง 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่สามารถยืนยันได้ว่าหน่วยรับตรวจดำเนินการจัดวางและติดตามระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานตนเองได้ เนื่องจากรับรองตนเองมาการประมวลผลออกรายงานภาพรวมทั้งจังหวัดและทั้งประเทศยุ่งยากหลายขั้นตอน ส่งผลให้มีข้อผิดพลาดที่ข้อมูลไม่ถูกต้องในบางครั้ง ทำให้ข้อมูลที่รายงานผู้บริหารไม่น่าเชื่อถือ
6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	-	ควรมีการพัฒนากระบวนการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ให้รองรับการจัดเก็บการสืบค้นตรวจสอบเอกสาร/หลักฐาน การรายงานผล และการให้ข้อเสนอแนะกับหน่วยรับตรวจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเมินผ่านระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและนำมาใช้ใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข

เป็นการออกแบบหน้าเว็บไซต์และในส่วนสำหรับติดต่อกับผู้ใช้งาน (User Interface) และพัฒนาระบบในรูปแบบ Web Base Application ให้สามารถใช้งานบนเครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตได้ง่าย รวดเร็ว และสามารถแก้ปัญหาจากการตรวจสอบและประเมินผลระบบควบคุมภายในแบบเดิมได้ โดยแบ่งเป็น 3 ระบบย่อย ดังนี้

1) ระบบความปลอดภัย สำหรับผู้ใช้งานทุกประเภท และทุกกลุ่มจะต้องกรอกข้อมูล Login คือชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านก่อนเข้าสู่ระบบทุกครั้ง เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูล และผู้ใช้ ก็สามารถเข้าถึงรายละเอียดของข้อมูลได้เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เท่านั้น

2) ระบบบันทึกข้อมูล แบ่งตามผู้ใช้งานเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มผู้ใช้ระบบที่เป็นผู้รับผิดชอบบันทึกข้อมูล และแนบเอกสารประกอบการประเมินของหน่วยงาน และ (2) กลุ่มผู้ใช้ระบบที่เป็นผู้ตรวจสอบภายใน กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง เพื่อบันทึกผลตรวจสอบหน่วยรับตรวจ ให้คะแนนรายชื่อ และให้คำชี้แจงหรือข้อเสนอแนะกับหน่วยรับตรวจ

3) ระบบรายงานสำหรับผู้บริหาร เป็นการแสดงรายงานผลประเมิน โดยหากเป็นผู้รับผิดชอบบันทึกข้อมูล และแนบเอกสารประกอบการประเมินของหน่วยงาน สามารถดูผลการตรวจสอบเฉพาะของหน่วยงานตนเอง แต่หากเป็นผู้ตรวจสอบภายใน และผู้บริหารของกลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง จะสามารถดูผลการตรวจสอบของทุกหน่วยงาน ได้แก่ รายงานภาพรวมตามแบบประเมิน รายงานระบบควบคุมกำกับ รายงานภาพรวมทั้งประเทศรายปี และรายงานภาพรวมของจังหวัด

ระยะที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน เป็นการ

ประเมินผลรูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การประเมินประสิทธิผลของการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยพิจารณาการบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่ 63 ได้แก่ ร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเทียบกับหน่วยงานที่ส่งรายงานเพื่อประเมิน และร้อยละหน่วยงานผ่านเกณฑ์การประเมิน ที่เพิ่มขึ้น เทียบก่อนใช้ระบบ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564) กับปีที่ใช้รูปแบบที่พัฒนาใหม่ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565) ดังปรากฏตามตารางที่ 2 และ 3

2. การประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รวมทั้งสิ้นจำนวน 986 หน่วยงานซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการใช้งานโปรแกรม กรอกข้อมูลการประเมินความพึงพอใจผ่าน Google form และสุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 322 คน การประเมินด้านประสิทธิผลของการพัฒนาระบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน พบว่ามีหน่วยงานเข้ารับการตรวจประเมินเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 11.68 และหน่วยงานผ่านเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดที่ 63 เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.74 และผู้ใช้มีความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพ แยกเป็นกลุ่มผู้ใช้ระบบมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.701) และกลุ่มผู้ตรวจสอบภายในมีความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.596) ดังปรากฏตามตารางที่ 4

3. การประเมินการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยใช้ผลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 2 เทียบกับค่าเป้าหมาย พบว่า มี

ตารางที่ 2 ส่วนราชการและระดับสำนักงานเขตสุขภาพ (เขตสุขภาพ) ที่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในตามตัวชี้วัดที่ 63 เปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และ 2565

ประเภทหน่วยงาน	ปี 2564				ปี 2565				เกณฑ์ประเมินประสิทธิผล	
	หน่วยงานทั้งหมด	หน่วยงานที่ส่งรายงาน	หน่วยงานที่ผ่าน	หน่วยงานที่ไม่ผ่าน	หน่วยงานทั้งหมด	หน่วยงานที่ส่งรายงาน	หน่วยงานที่ผ่าน	หน่วยงานที่ไม่ผ่าน	ร้อยละของหน่วยรับตรวจที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านการประเมิน
ส่วนราชการ	9	9	9	0	9	9	8	1	0.00	-11.11
ระดับหน่วยงาน	975	770	645	125	977	861	762	99	11.82	18.14
เขตสุขภาพที่ 1	112	112	87	25	112	113	95	18	0.89	9.20
เขตสุขภาพที่ 2	52	40	30	10	52	34	32	2	-15.00	6.67
เขตสุขภาพที่ 3	59	59	52	7	59	55	55	-	-6.78	5.77
เขตสุขภาพที่ 4	79	67	49	18	79	78	69	9	16.42	40.82
เขตสุขภาพที่ 5	75	58	41	17	75	67	58	9	15.52	41.46
เขตสุขภาพที่ 6	81	51	38	13	81	69	51	18	35.29	34.21
เขตสุขภาพที่ 7	81	80	58	22	81	71	69	2	-11.25	18.97
เขตสุขภาพที่ 8	95	69	67	2	95	84	78	6	21.74	16.42
เขตสุขภาพที่ 9	93	91	90	1	93	91	91	-	0.00	1.11
เขตสุขภาพที่ 10	75	70	66	4	76	57	54	3	-18.57	-18.18
เขตสุขภาพที่ 11	88	24	19	5	89	80	50	30	233.33	163.16
เขตสุขภาพที่ 12	85	49	48	1	85	62	60	2	26.53	25.00
รวม	984	779	654	125	986	870	770	100	11.68	17.74

ตารางที่ 3 ส่วนราชการและระดับหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในตามตัวชี้วัดที่ 63 เปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และ 2565 จำแนกตามหน่วยงานย่อย

ประเภทหน่วยงาน	ปี 2564				ปี 2565				ร้อยละของหน่วยรับตรวจที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละของการผ่านประเมินที่เพิ่มขึ้น
	หน่วยงานทั้งหมด	หน่วยงานที่ส่งรายงาน	หน่วยงานที่ผ่าน	หน่วยงานที่ไม่ผ่าน	หน่วยงานทั้งหมด	หน่วยงานที่ส่งรายงาน	หน่วยงานที่ผ่าน	หน่วยงานที่ไม่ผ่าน		
ส่วนราชการ	9	9	9	0	9	9	8	1	0.00	-11.11
ระดับหน่วยงาน	975	770	645	125	977	861	762	99	11.82	18.14
สสจ.	76	65	56	9	76	69	54	15	6.15	-3.57
โรงพยาบาลศูนย์	34	26	21	5	34	31	27	4	19.23	28.57
โรงพยาบาลทั่วไป	87	73	57	16	92	85	71	14	16.44	24.56
โรงพยาบาลชุมชน	778	606	511	95	775	676	610	66	11.55	19.37
รวม	984	779	654	125	986	870	770	100	11.68	17.74

การพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 4 ผลประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อประสิทธิภาพของระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

รายการ	กลุ่มผู้บันทึกข้อมูล			กลุ่มผู้ตรวจสอบภายใน		
	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
1. ข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน และมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ	4.09	0.67	มาก	4.33	0.71	มากที่สุด
2. ระบบมีความสะดวกต่อการเข้าใช้งาน	4.09	0.73	มาก	4.44	0.73	มากที่สุด
3. ความสะดวกและรวดเร็วในการแสดงผลข้อมูล	4.11	0.67	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
4. ความพึงพอใจในการใช้งานผ่านระบบสารสนเทศ	4.11	0.70	มาก	4.44	0.73	มากที่สุด
5. ความพึงพอใจภาพรวมด้านประสิทธิภาพและความปลอดภัยในการใช้งานผ่านระบบ	4.14	0.66	มาก	4.44	0.73	มากที่สุด
6. ผู้บริหารสามารถดูรายงานภาพรวมตามแบบประเมินรายงานระบบควบคุมกำกับ และรายงานภาพรวมของจังหวัด	4.08	0.73	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด
7. ผู้บันทึกข้อมูลของหน่วยรับตรวจสามารถดูข้อมูลภาพรวมของหน่วยงานตนเองได้	4.20	0.70	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด
8. ผู้บันทึกข้อมูลของหน่วยรับตรวจสามารถทราบค่าชี้แจงหรือข้อเสนอแนะและคะแนนสรุปผลการประเมิน	4.20	0.70	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
9. คู่มือการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง	4.18	0.73	มาก	4.67	0.50	มากที่สุด
10. คู่มือการเข้าใช้ระบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง	4.18	0.73	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด
ภาพรวมความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพของระบบ	4.14	0.70	มาก	4.58	0.60	มากที่สุด

หน่วยงานเข้ารับการตรวจประเมินเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละของหน่วยงานทั้งหมดที่ส่งรายงานเพื่อรับการประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เท่ากับ 11.68 และทำให้หน่วยงานผ่านเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดที่ 63 เพิ่มขึ้นโดยมีค่าร้อยละของหน่วยงานทั้งหมดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดที่ 63 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีค่าเท่ากับ 17.74 ดังปรากฏตามตารางที่ 5

วิจารณ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยการศึกษาสภาพปัญหาของการปฏิบัติงานการตรวจสอบและ

ประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อนำการพัฒนาารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งผลประเมินการบรรลุเป้าหมายจากการใช้รูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในที่พัฒนาใหม่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

การศึกษาสภาพปัญหาพบว่ารูปแบบการประเมินตนเองผ่านระบบและส่งผลทาง Google form สามารถได้รับรายงานผลการประเมินมากกว่าการเข้าตรวจสอบจากกลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง และใช้เวลาน้อยกว่าแต่ผลประเมินที่ได้รับค่อนข้างสูงกว่าความเป็นจริง ซึ่งสาเหตุอาจมาจากผู้ประเมินขาดความรู้ และทักษะการให้คะแนน ดังนั้น เพื่อให้มั่นใจถึงการประเมินตนเองว่าถูกต้อง ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่อย่างไร

ตารางที่ 5 ผลประเมินการบรรลุเป้าหมายการพัฒนา รูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

องค์ประกอบการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การกำหนด	ผลประเมิน	สรุปผลประเมิน
1. ด้านประสิทธิผลของการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน	1. ร้อยละของหน่วยงานที่ส่งรายงานประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้น	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10.00	11.68	บรรลุเป้าหมาย
	2. ร้อยละของหน่วยงานทั้งหมดที่ผ่านการประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้น	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10.00	17.74	บรรลุเป้าหมาย
	3. ร้อยละของส่วนราชการและหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในตามตัวชี้วัดที่ 63 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80.00	89.31	บรรลุเป้าหมาย
2. ด้านประสิทธิผลของการพัฒนาระบบการตรวจสอบและประเมินผลการควบคุมภายใน	1. ร้อยละระดับความพึงพอใจผู้ใช้งานระบบสารสนเทศการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในของกลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80.00	87.20	บรรลุเป้าหมาย
	2. ร้อยละความพึงพอใจผู้ใช้งานระบบตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำหรับผู้บันทึกข้อมูลของหน่วยรับตรวจ	ไม่น้อยกว่า 4.01 จากคะแนนเต็ม 5	4.14	บรรลุเป้าหมาย
	3. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบสำหรับผู้ตรวจสอบภายใน	ไม่น้อยกว่า 4.01 จากคะแนนเต็ม 5	4.58	บรรลุเป้าหมาย

ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เกี่ยวข้องถึงปัญหาและอุปสรรคจากการตรวจสอบ ในแต่ละรูปแบบ เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการประเมินตนเองผ่านระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษา⁽⁴⁾ ที่กล่าวถึงผู้ตรวจสอบภายในก็จะเป็นผู้มีส่วนบทบาทในการมีส่วนร่วมกับผู้บริหารในระดับต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางและวิธีการปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสมตามยุคสมัยเพื่อให้มีประสิทธิภาพภายใต้สถานการณ์แข่งขันทางธุรกิจที่มากขึ้นด้วย อีกทั้งการตรวจสอบภายในยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กรได้ถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะต้องมีการประเมินประสิทธิผลในการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในว่าปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้

และสอดคล้องกับหลายการศึกษา⁽⁵⁻⁷⁾ ที่กล่าวถึงการควบคุมภายในเป็นกระบวนการซึ่งได้รับการออกแบบไว้โดยคณะกรรมการผู้บริหารขององค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความคุ้มค่าจากการใช้ทรัพยากรทุกประเภทมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรทั้งเงิน คน เวลา เครื่องมือเครื่องใช้ ทรัพย์สิน วัสดุ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยได้ผลคุ้มค่า ประหยัด และบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การประเมินตนเองและส่งผลผ่านระบบ Google form มีปัญหาในการส่งข้อมูลเข้าสู่ระบบที่สามารถทำได้เพียงครั้งเดียว ทำให้ไม่สามารถเพิ่มเติมข้อมูลได้ในภายหลัง ไม่สามารถตรวจสอบหลัก

ฐานได้ คะแนนผลการประเมินอาจไม่เป็นตามข้อเท็จจริง และไม่สามารถค้นหาสาเหตุของความเสียหาย ไม่สามารถดูเอกสารที่ส่งไปก่อนหน้าได้ ไม่มีระบบแสดงผลคะแนนประเมินรายข้อ และไม่มี การตรวจสอบหลักฐานเอกสารต้นฉบับได้ ทำให้รายงานไม่น่าเชื่อถือ ผู้ศึกษาจึงพัฒนารูปแบบการตรวจสอบใหม่โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับหลายการศึกษาศึกษา⁽⁸⁻¹¹⁾ ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน

ผลการประเมินประสิทธิผลของการพัฒนารูปแบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ทำให้กลุ่มตรวจสอบภายในในระดับกระทรวง ดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น บรรลุเป้าหมายขององค์กร กล่าวคือ สามารถทำให้หน่วยงานเข้ารับการตรวจประเมินเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละของหน่วยงานทั้งหมดที่ส่งรายงานเพื่อรับการประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เท่ากับร้อยละ 11.68 นอกจากนี้ยังทำให้หน่วยงานผ่านเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดที่ 63 เพิ่มขึ้น โดยมีค่าร้อยละของหน่วยงานทั้งหมดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดที่ 63 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ถึงร้อยละ 89.31 เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ถึงร้อยละ 17.74 และมีผลประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เท่ากับร้อยละ 87.2 อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาศึกษา⁽⁸⁻¹¹⁾ พบว่าระบบที่พัฒนาใหม่ช่วยลดเวลาในการติดต่อสื่อสารและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน อย่างไรก็ตามในการพัฒนาระบบยังมีข้อจำกัดคือ ระบบยังไม่สามารถรองรับการเรียกดูรายงานการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในให้กับผู้บริหารระดับสูงและผู้ตรวจราชการของกระทรวงสาธารณสุข โดยมีเพียงผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานควบคุมภายในของสำนักสาธารณสุขจังหวัดที่สามารถเข้าดูรายงานภาพรวมของจังหวัดและโรงพยาบาลภายใต้สังกัดของตนเอง

ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกิด

แนวทางที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในของผู้ตรวจสอบภายใน หัวหน้าส่วนราชการและผู้บริหารทุกระดับใช้เป็นแนวทางหรือข้อมูลในควบคุม กำกับ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดวางระบบการควบคุมภายในสามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาระบบการควบคุมภายใน เพื่อลดข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน รวมทั้งผู้ตรวจสอบภายในมีความรู้และทักษะในการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของกระทรวงสาธารณสุขมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติ และมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศให้มีความทันสมัยใช้งานได้อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้รับผิดชอบสามารถใช้งานระบบสารสนเทศได้สะดวก รวดเร็ว สามารถทราบข้อมูลข้อเท็จจริงที่สามารถนำมาประเมินการออกแบบ และการมีอยู่ของระบบควบคุมภายในของหน่วยรับตรวจอย่างต่อเนื่อง และสามารถติดตามประสิทธิภาพประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในของแต่ละหน่วยรับตรวจว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด เพื่อให้ผู้บริหาร ผู้ตรวจราชการสามารถเข้าเรียกดูรายละเอียดรายจังหวัด รายงานหน่วยงานที่ตนเองรับผิดชอบได้

2. ส่วนราชการและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 และแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด รวมทั้งคู่มือการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน (Internal Control Audit) ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานมีระบบการควบคุมภายในที่ดีในทุกกระบวนการ การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ข. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรพัฒนาระบบการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ให้รองรับการเรียกดูรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลระบบการควบคุมภายในให้กับผู้บริหารระดับสูงและผู้ตรวจราชการของกระทรวงสาธารณสุข สามารถดูรายงาน ได้แก่ ภาพรวมตามแบบประเมินรายงานระบบควบคุมกำกับ รายงานภาพรวมทั้งประเทศ รายปี และรายงานภาพรวมของจังหวัด เพื่อประโยชน์ในการควบคุม กำกับ และติดตามงาน

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงสาธารณสุข. หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ขอส่งเอกสารการจัดวางระบบการควบคุมภายใน. เลขที่ สธ 0215.01/ว 2551 (ลงวันที่ 31 มกราคม 2562).
2. กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง. คู่มือการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561
3. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. คู่มือการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยง ปี พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ; 2565.
4. สุวินชา การพัชชี. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 31 ม.ค. 2566]. แหล่งข้อมูล: [http://](http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/1488)
5. ณัฐพร พันธุ์อุดม แนวทางการจัดระบบการควบคุมภายในที่ดี. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง; 2549.
6. อุษณา ภัทรมนตรี, การตรวจสอบภายในสมัยใหม่: แนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2547.
7. กรมบัญชีกลาง กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน. แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายในภาครัฐการตรวจสอบการดำเนินงาน. กรุงเทพมหานคร: กรมบัญชีกลาง; 2558.
8. ปิยนันท์ เสนะโท. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของศูนย์เทคโนโลยีดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. 2563 [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 17 ม.ค. 2566]. แหล่งข้อมูล: <https://www.pbru.ac.th/pbru/wp-รวมเล่มงานวิจัยปิยนันท์.pdf>
9. ปรัชญา, ไชยวงศ์. การพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 15 ม.ค. 2566]. แหล่งข้อมูล: <http://cmuir.cmru.ac.th/handle/123456789/1311>
10. สนั่น หวานแท้. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บและการสืบค้นสำหรับการบริหารงานบุคคล คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร [การค้นคว้าอิสระอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2553.
11. กัญญา เลิศลดาอักษรณ์. การพัฒนาระบบสารสนเทศ (e-submission) ของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2552.

Abstract: Developing a Model for Auditing and Evaluating the Internal Control System of Agencies of the Ministry of Public Health

Thanchanok Saowarat, B.B.A.

Internal Auditor Group, Office of Permanent Secretary, Ministry of Public Health, Thailand

Journal of Health Science 2023;32(3):556-69.

The purposes of this study were to investigate the problems and obstacles in internal control audit and assessment system, and to assess the efficiency of the utilization of the digital technology in internal control audit and assessment system of agencies of the Ministry of Public Health. The study was conducted in qualitative and quantitative aspects. Interviews were conducted by focusing on the problems and obstacles in internal control audit and assessment. A set of questionnaires was used to collect data in order to assess satisfaction in the efficiency of the utilization of the digital technology in internal control audit and assessment system. The findings of this study were as follow: (A) there were two problems and obstacles in the audit of yearly plan: (1) the finance was high for few audited agencies; and (2) self-assessment: the submission of paper and e-mail assessment results revealed difficulties and complexities of paper collection, data evaluation, scoring, late submission of documents, unable be verified evidence, unsearched for the root causes of the risk, and too many documents to storage that brought about cumbersome and delayed in document search; the Google form submission was just onc time act, and could not re-submit anymore, unable to verify the evidence, unreal scoring, and unable be verified root causes of the risk. (B) The effectiveness of utilizing information technology in internal control audit and assessment on the year 2022 was better than that of the year 2021; and the set goals were achieved, of which the percentage of departments receiving evaluation had increased by 11.68%. The percentage of departments met the evaluation criteria, with the increase of 17.74%. Moreover, it was found that both groups of users were satisfied with the performance at the highest level (Mean = 4.36 and SD = 0.649), in which the user group satisfaction was at a high level (Mean = 4.14 and SD = 0.701), and that of the internal auditors group was at the highest level of performance satisfaction (Mean = 4.58 and SD = 0.596).

Keywords: internal control; efficiency; information technology; satisfaction